

„Svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

SVETLO PRAVOSLÁVIA

duchovný občasník pravoslávnej cirkevnej obce Banská Bystrica

číslo 46, rok 2017

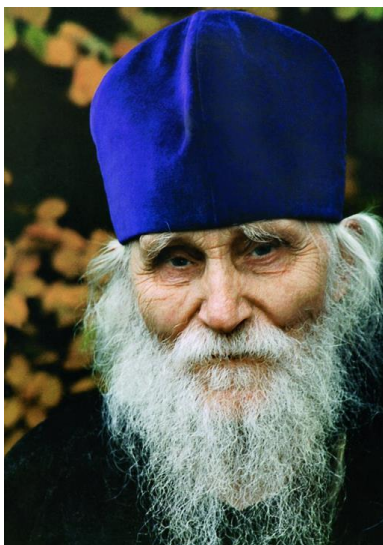
Sláva Isusu Christu!

Pravoslávie! Tie mnohé pokolenia! Celé generácie žijúce v otroctve (za tureckého jarma)! Pravoslávie, tisíce víchrov sa do teba opierajú, tisíce vládcov temnôt s tebou zápasia – tvoji nepriatelia už stratili všetky zábrany, chcú ťa vyrvať z ľudských sŕdc i s koreňmi, chcú z teba urobiť iba spomienku, múzejný exponát, tragickú minulosť, strnulú históriu. Lenže všemocný Boh, Svätá Trojica, plný milosti a múdrosti, ktorý vládne nad chaosom, zjavuje ťa na tom najmenej očakávanom mieste, opatruje ťa ako kvietok pod kameňom. Chráni ťa v dušiach ľudí najmenej obdarovaných, v dušiach tých, ktorí nemajú žiadnu moc ani učenosť v tomto svete. Hľa! Ty žiješ, ty trváš a sytiš ďalšie a ďalšie generácie, obrábaš každý kúsok dobrej zeme, šíriš silu a život, svetlo a nebo, otváraš bránu večnosti.

ZALITSKÝ STAREC NIKOLAJ

„Keď nájdeš Boha, celé nebo bude žiť v tebe“

Dnes, keď sa spomenie meno starca Nikolaja Gurjanova, len málokomu z veriacich v Rusku by toto meno nebolo známe. Dokonca, i ďaleko za hranicami, je známy ako jeden z najobľúbenejších a najváženejších duchovníkov ruskej Cirkvi v ťažkých časoch 20. stor.

Otec Nikolaj patrila k pokoleniu vyznávačov, ktorí za vieru a vernosť Bohu pretrpeli nenávisť mocných sveta, kruté vypočúvania, väzenia a nakoniec vyhnanstvo. Aj po tom, čo bol prepustený na slobodu, ďalšie roky svojho života

prežil v ústraní, pri práci a modlitbe na odlahlom rybárskom ostrove Zalit. Nezanechal za sebou žiaden súbor teologicko - asketických prác, jednak jeho krátke a jednoduché rady dokázali a dokážu trhať srdcia „prostáčikov“ aj „mudrcov“, a pre mnohých sa stal tým človekom, ktorý ukazuje na cestu k Bohu.

Narodil sa 24. mája 1909 v kupeckej rodine v dedine Čudskije v Sankt-Peterburgskej oblasti. V r. 1926 ukončil pedagogické učilište a v r. 1929 získal neplné pedagogické vzdelanie v Leningradskom učiteľskom inštitúte, odkiaľ bol vylúčený, keďže sa angažoval proti zatvoreniu chrámu. Hneď na to bol zatknutý a sedem rokov strávil v Syktyvkare vo väzení. Po svojom prepustení, až do času II. svet. vojny, učil v školách Tosnenského rajónu. Keďže mal zdravotné problémy, ku ktorým prišiel na ťažkých prácach v lágri, nebol odvedený na front. Keď v r. 1942 Stalin povolil znovuo tvoriť niektoré duchovné školy v Rusku, Nikolaj vstupuje do Vilenského duchovného seminára, kde bol po dvoch semestroch metropolitom Sergejom (Voskresenským) vysvätený na kňaza. Slúžil na niekoľkých farnostiach Pobaltska. V r. 1949 - 1951 diaľkovo ukončil seminárne vzdelanie v Leningrade. V r. 1958 prišiel na ostrov Zalit, na ktorom prežil ďalších 44 rokov svojho života. Tu aj dokončil svoju misiu, ktorú mu zveril

Hospodin, keď 24. augusta 2002 odišiel do Nebeského kráľovstva pokoja, ku svojmu Stvoriteľovi.

V zozname faktov jeho životopisu nie je žiadnej zmienky, že by prebýval v nejakom monastieri, alebo bol vedený nejakým skúseným duchovníkom. Aj to svedčí o tom, že dary Božej milosti, ktoré v sebe mal, ktoré cez neho pôsobili, sa v ňom prebúdali a formovali pod priamym vedením Božím. História Cirkvi pozná takých velikánov duchovného života, ktorí k výške duchovnej úrovne došli bez viditeľného vodcu – prepodobný Pavol Tébsky, Antonij Veľký, Mária Egyptská a ďalší.

Avšak, fenomén Zalitského starca nie je iba v tom, že sa vyformoval do neobyčajnej duchovnej sily sám, bez duchovného vodcu, ale že sa formoval v tom najtragickejšom období života ruskej Cirkvi, kedy krajinou vládla bezprecedentná kampaň na likvidáciu cirkevného života.

Do r. 1937 boli prakticky všetky ruské monastiere zničené, mnísi a mníšky vystrieľaní alebo poslaní do lágrov, a tí, čo sa zachránili, žili pod najprísnejšou kontrolou bezpečnostných služieb. Akékoľvek tajné pokusy udržať tradíciu mníšskeho života boli kruto vykoreňované. V tejto dobe rastúcej hrôzy bezbožného režimu, kde už deti prechádzali tvrdou ateistickou výchovou, Božia prozreteľnosť si pripravovala „starca“ - osobu nebývalej hĺbky a výnimočnej sily ducha.

Čas „zjavenia sa“ starca Nikolaja, kedy sa otvorili dvere jeho biednej kémie pre všetkých potrebujuúcich je tesne zviazaný s pádom sovietskeho režimu. Bol to nielen čas vyhlásenia demokratických „slobôd“, ale aj počiatok druhého pokrstenia Rusi, kedy sa novootvorené chrámy ruskej Cirkvi začali naplňovať množstvom novoobrátených.

Otec Nikolaj do ľudských sŕdc vlieval neochvejnú nádej v Božiu milosť. Hovoril: „Keď ty žiješ s Christom, On žije v tebe - a potom je všetko ľahšie“. Mnohí na neho spomínajú ako na velikána Ducha, ktorý bol obdarený mimoriadnym darom duchovného videnia a poznania Boha. Bol tak blízko Boha, že sa v ňom naplňovali slová Písma, že „chodil s Bohom“, a podobne ako proroci, necítil sa schopným vyjadriť Boha zemskými slovami... Z plnosti Svätého Ducha, ktorý v ňom prebýval, stále opakoval: **„Vždy som s Hospodinom... Vidím a cítim, že On je vždy so mnou... Neochvejne verte v Boha,**

len pravoslávna viera vás zachráni v týchto ťažkých časoch... Ved' Boh Sám povedal: „Ja Som s vami po všetky dni, do skončenia sveta“ (Mt 28, 20).

Všetky slová a rady Bohonosca našich dní, starca Nikolaja, boli hlboko preniknuté učením Pravoslávnej Cirkvi. V jeho tvári Hospodin odkryl žiariaci Svetník - Christa, ktorý svietil na cestu mnohým., odkrýval Cestu, po ktorej sa nejde nohami, ale dušou – Christa, Spasiteľa: „Ja Som Cesta, Pravda i Život: Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze Mňa“ (Jn 14, 6). Starec Nikolaj hovoril: **„Kto nájde túto Cestu, toho Sám Christos poniesie na Svojich rukách!“** Tento Boží človek, pokorný duchom, neobyčajne jednoduchý, bol horlivým nositeľom Pravdy, Viery, z celého srdca milujúcim Christa...

Pravda - je večná a nemenná, a pravdu stále sprevádza láska, neoddeliteľná od pravdy, ako je teplo neoddeliteľné od slnečného svetla. Preto stále hovoril o Bohu – **„Bohu, Ktorý nie je krutým sudcom, ale Najmilostivejším Otcom, Ktorý rešpektuje našu kráľovskú slobodu, ale trpezlivo čaká zblúdivého človeka, kedy sa sám navráti k Nemu“.**

Zvlášť ŕutoval tých, ktorí sa sami vedome postavili proti Christovi, ktorí si

sami vedome vybrali večný oheň. Preto mal otec Nikolaj len jedno želanie: Aby sa všetci spasili. **„Tých, ktorí idú proti Bohu treba ŕutovať... Ich čaká iba peklo ... Ak človek vo svojej duši neodkryje Boha - celý jeho pozemský život nemá žiaden zmysel“.** Možno ovládnuť celý svet, všetky krajiny, no vnútri bude nespokojnosť a prázdnota, pretože srdce človeka bude bez Boha! Stále

pripomínal tragický biblický príbeh Kainovej histórie – Kain, dalo by sa povedať, vládol celej zemi, mohol ju obrábať, brať z nej všetko, čo urodila, naložiť s ňou podľa svojej vôle... A čo urobil? Zabil svojho brata, pretože jeho duša bola prázdna, vyhladovaná a závistlivá, i nebolo v nej Boha. Ved' len Hospodin môže nasýtiť dušu človeka. **„Keď nájdeš Boha, - hovoril starec, - v tebe bude žiť celé nebo, s celou jeho nekonečnou velebou a božskou krásou, s ktorou sa nedá nič na zemi porovnať... Toto je plnosť lásky človeka k Bohu“.**

Otec Nikolaj všetkých zapálene utvrdzoval vo viere, že **„Boh je vždy blízko človeku!** On - je najvernejším Priateľom, ved' aj v Evanjeliu nám hovorí: „Vy ste Moji priatelia“ (Jn 15, 14). On - Ktorý je Živý, počuje nielen naše modlitby a prosby, no ešte pred tým, než Ho začneme prosiť, nám dáva všetko potrebné pre náš život. **Len vždy sa k Nemu treba obracať s láskou a dôverou“.**

Zalitský starec neustále zasieval do ľudských srdc nádej v Božie milosrdenstvo. Zvlášť teraz, kedy sa neustále hovorí o posledných časoch, je taká nádej na spasenie človeku prepotrebná. Duchu temnôt sa úžasne darí aj medzi kresťanmi zasievať strach a beznádej z našej doby, kde sa nemožno spasiť, kde blahodať Božia vyhasla v chrámoch a monastieroch, že niet skutočných duchovníkov, ... len aby sa hovorilo o ňom, o diablove a jeho všemoci v svete. Starec upozorňoval na toto zlo, ktoré chce takto pohltiť aj srdcia verných – **„Prečo by sme mali celý čas hovoriť o Antichristovi, keď našim životom je Christos! Všetko je v Ňom a od Neho pochádza! Christos, hovorí nám Evanjeliu, je Radosť, v ktorej niet strachu... Je Láska, ktorá nepozná a vyháňa strach... S Christom, my pôjdeme na muky, na Golgotu i na kríž, no spolu s Ním vstaneme do Života, do Večnosti...“**

„Samozrejme, naša doba je ťažká a zlá, množstvo každodenných udalostí dokáže duchovne ubíjať, no treba nám mať neustále na pamäti, - stále hovoril otec Nikolaj, - **že kdekoľvek by sme boli, po akejkolvek ceste by sme šli – S nami Boh! Drahí moji! Hospodin je stále s nami, ... tak On túži po človeku!**“ Na všetky zvedavé otázky a pokušenia ohľadom konca vekov starec odpovedal: **„Boh riadi svetom! Christos Voskrese! Nestrácajte túto paschálnu radosť!“**

Ľudí, ktorým Boh načúva, ťažko opísať slovami, sú záhadní a tajomní... Svet nedokáže pochopiť hĺbku ich vnútornej nebeskej krásy. Sv. Simeon Teológ hovorí, že len svätý môže pochopiť svätého..., tak aj my, iba ako malé jazierko odrážajúce lúče slnka, môžeme s vdáčným srdcom spomínať na svätého pastiera, duchovníka a otca vedúceho nás k večnému životu, **akým bol aj svetlý starec, horiacim duchom pre večnú blaženosť, otec Nikolaj, tajný biskup, v schime Nektarij.**

O pôste

Hneď na začiatku si musíme ujasniť pojem pôstu. Pôst nie je diéta. Diétou sa zameriavame na seba, pôstom na Boha. V našej spoločnosti pôst nie je prijímaný, alebo aspoň sa prijíma ako nepopulárny. Prečo keď ktosi chudne kvôli diéte, tak ho

spoločnosť obdivuje a je to i vecou reklamy a biznisu, no keď sa niekto postí zo svojej kresťanskej viery, spoločnosť ho odmieta, vysmieva a uráža?

Prvotným cieľom pôstu je stať sa vedomým závislosti na Bohu. Zlo neprebýva v stvorených veciach ako takých, ale v našom zlom vzťahu k nim, teda v našej vôli. V pôste nejde o zápas proti telu, ale kvôli telu a kvôli duši. Vnútorň význam pôstu spočíva v jeho spojení s modlitbou a almužnou, teda skutkami milosrdenstva. Bez modlitby a prijímania sviatostí sa pôst stáva farizejským a zlým. Nevedie totiž k pokániu a radosti, ale k pýche, vnútornému napätiu, podráždenosti a nevrlosti. Zmena srdca, jeho obrátenie k Bohu, je cieľom pôstu. Starokresťanský spis "Hermasov pastier" z 2. storočia spomína, že peniaze, ušetrené vďaka pôstu, sa dajú vdovám, sirotám a chudobným.

Pôst nebuduje ego, ale spoločenstvo s Christom. Kresťanský pôst nie je prejavom svojvôle, ale poslušnosti. Pravý pôst sa deje v srdci a vôli ako návrat

márnotratného syna k Otcovi. Svätý Ján Zlatoústý píše, že pôst značí "nielen zriekanie sa jedla, ale aj hriechu". Preto sa pôst zachováva nielen ústami, ale aj očami, ušami, nohami, rukami, ba všetkými časťami tela. Svätý Bazil' pripomína: "Je zbytočné sa postiť od jedla, a pritom mať záľubu v krutom kritizovaní a urážaní: Neješ mäso, ale požieraš svojho brata."

Pôst je tým, čo svätý Ján Klimak nazýva "radosť plodiaci žiaľ", lebo ak nás pravý pôst vedie k pokániu, potom nás pravé pokánie vedie k radosti z Božieho odpustenia.

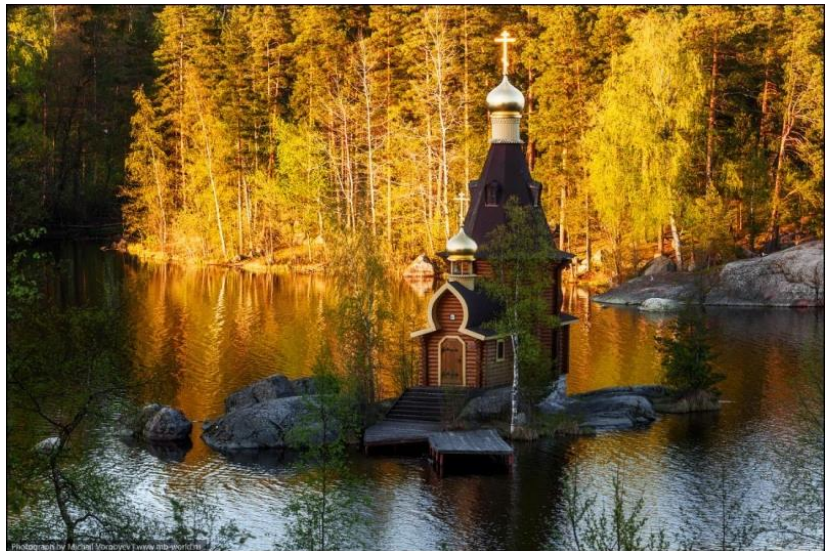
Vojdem do domu tvojho...

**Domu Tvojmu svätosť náleží,
Hospodine, na veky...**

(Žalm 92/93,5)

**Ako sa máme správať
v pravoslávnom chráme**

Možno ste si túto otázku položili, keď ste objavili vo svojom okolí pravoslávny Boží

chrám a odhodlali ste sa doň vstúpiť. Iste ste sa rýchlo naučili od ostatných účastníkov pravoslávnych bohoslužieb, ale sú situácie, v ktorých nemáte úplne jasno. Niekoľko úprimne mienených rád, ktoré vám tu ponúkam, pomôže napríklad nielen vám, začínajúcim pravoslávnym, ale i starším a skúseným účastníkom bohoslužieb.

Pravoslávny kresťan sa v Božom chráme cíti prirodzene a slobodne. Stojí ako Božie dieťa pred tvárou Hospodinovou, k Bohu sa obracia myšlienkami, slovom, spevom, ale i postojom, gestami a pohybmi. V chráme nie sme sami, musíme preto rešpektovať i ostatných účastníkov spoločných modlitieb, aby sme sami nerušili ani neboli v modlitbe

rušení. V cirkevnom spoločenstve tvoríme jeden organizmus, "jedno Telo", jeden Boží ľud.

Ak vkročíme do chrámu...

Ak vkročíme do svätého priestoru chrámu, kde sa koná bohoslužba, ocitneme sa tiež vo svätom čase Cirkvi. Osloví nás minulosť, pretože všetko, čo tu počujeme, je dávne, ale stále platné Zjavenie, ktoré Boh riekol svojej Cirkvi. Je tu i budúcnosť, pretože Cirkev nám zvestuje Božie kráľovstvo. Je tu i prítomnosť s večnosťou, pretože práve k nám sa prihovára Boh a Cirkev koná Jeho dielo. Preto, keď vstupuješ do Božieho chrámu, uvedom si, že predstupuješ pred neviditeľného, no prítomného Hospodina.

Prvé, čo pravoslávny kresťan učiní, je znamenie svätého kríža. Potom sa ukloní smerom k oltáru. Nehanbi sa pokročiť dopredu. Bázeň Božia znamená pokoru pred Bohom, ale nie opatrnosť a hanbu. Pristúp k tým, ktorí ťa v chráme radostne vítajú. Sú to svätí, ich obrazy tu vidíš pred sebou a okolo seba. Vedú ťa k Pánovi Isusovi a Jeho Presvätej Matke, Bohorodičke. Preto pristúp k ich obrazom – ikonám, ktoré sú vyložené uprostred chrámového priestoru a pred ikonostasom (stena s ikonami, ktorá oddeľuje chrámový priestor lode od oltára), i na ňom. *(v niektorých náhradných bohoslužobných priestoroch ikonostas nie je, pozn. prekladateľky)*

V pravoslávnych chrámoch býva zvykom, že muži spravidla stoja na pravej a ženy na ľavej strane, ale nie je to nutné pravidlo. Deti, pokiaľ sú už samostatné, by mali stáť vpredu. Nesvedčí o pochopení zmyslu bohoslužby, keď sa väčšina veriacich uchýľuje do zadnej časti chrámu a predná časť zostáva voľná.

Ikony

Kto príde do pravoslávneho svätostánku prvýkrát, iste si všimne, že pravoslávni veriaci uctievaajú ikony pobožkaním, pričom na seba kladú znak kríža. Pobožkaním sa úplne zbližujeme s tým, kto je na ikone zobrazený. Tiež tento spôsob

má svoje pravidlá. Obvykle, ak je nás pred ikonou viac, pristupujeme k nej jedným smerom, aby sme si vzájomne neprekážali. Pri uctievaní ikony Pána Isusa bozkávame Spasiteľove nohy. Ak ide o zobrazenie do poltela, bozkávame Christovu žehnajúcu ruku. Pri uctievaní Presvätej Bohorodičky a svätých sa skláňame k ikonám svätcov, bozkávame im ruku. Na ikone Spasiteľovej hlavy bozkávame jeho vlasy. To isté platí u hlavy sv. Jana Krstiteľa. Po celú dobu trvania bohoslužby je nepatričné ísť pred oltár a bozkávať ikony na ikonostase. To sa môže diať len pred bohoslužbou, aby sme nerušili slúžiace duchovenstvo a ostatný ľud.

Pri ikonách sú umiestnené svietniky. Na nich staviame zapálené obetné sviečky so spomienkou na živých a zosnulých, ktoré zahrňujeme do svojich modlitieb. Vpredu, obvykle na ľavej strane, nájdeme panychídny stolček s krížom, u ktorého sa konajú panychídy, čiže pobožnosti za našich zosnulých. Na neho staviame sviece za zosnulých. Sviečky si zakúpime v zadnej časti chrámu (*no môžu byť položené aj vpredu*), čo učiníme ticho, aby sme nerušili ostatných účastníkov bohoslužieb, a pokiaľ možno pred ich začiatkom.

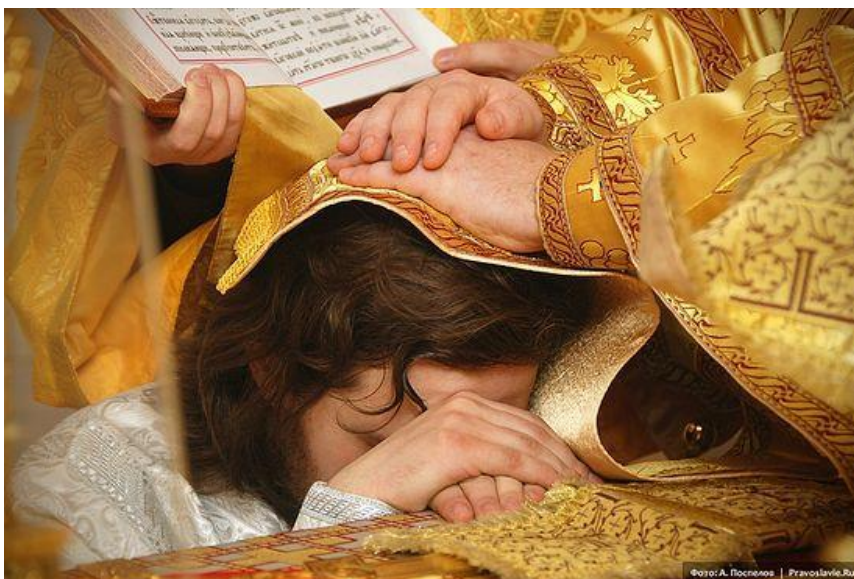
Kedy stáť, kedy sedieť...

Zatiaľ sme hovorili o tom, čo učiníme pri vstupe do chrámu a kam sa postavíme. V niektorých našich chrámoch sú lavice alebo stoličky. Avšak v chrámoch s dávnou tradíciou nájdeme len pri stenách nanajvýš bočné sedadlá. V pravoslávnom chráme sa stojí, len starší alebo chorľaví ľudia si môžu sadnúť, ale i tí v určitých dôležitých okamžikoch bohoslužby stoja. Zapamätajme si všeobecné pravidlo, že stojíme vtedy, keď kňaz žehná svätým kalichom, krížom alebo rukou a keď kňaz kadí chrám a veriacich. Stojíme tiež pri čítaní evanjelia. Vždy by sme mali stáť, keď sa podáva sväté Prijímanie.

Znamenie svätého kríža

Znamením svätého kríža vyjadrujeme svoju vieru, svoju lásku k tomu, kto podstúpil za nás smrť na kríži Golgoty, i spolupatričnosť k veľkej rodine detí Christovej Cirkvi. Preto je dôležité, aby sme tento svätý znak spásy na seba kládli správne a s hlbokým pochopením zmyslu tohoto znaku.

Spojíme palec, ukazovák a prostredný prst pravej ruky. Toto spojenie troch veľkých prstov naznačuje, že veríme v jedného Boha v troch božských Osobách. Ostatné dva malé prsty vtisneme do dlane, to vyjadruje našu vieru v Pána Isusa Christa, ktorý je jedna Osobnosť – Bohočlovek a poznávame ho, ako sa ľudom zjavil a ako o ňom svedčia evanjeliá, v dvoch prirodzenostiach, totiž božskej a ľudskej. Takto zložené prsty pravej ruky kladieme postupne na čelo, pričom hovoríme **v mene**

Otca, potom na spodnej časti hrudi so slovami **i Syna**, ďalej na pravé rameno a ľavé rameno so slovami **i Svätého Ducha. Amen** a na to sa mierni ukloníme.

Tento spôsob znamenia kríža je známy z starokresťanskej doby. Spojenie troch prstov na znamenie viery v svätú, jednobytnú a nerozdielnu Božiu Trojicu bolo nepochybne užívané v kresťanskej Cirkvi už v 4. storočí. Tak sa žehnali veriaci kresťania na východe i západe. V latinskom (rímsko-katolíckom) obrade bol tento spôsob užívaný bežne až do 13. storočia, ako o tom svedčia slová pápeža Inocenca III. (1198 - 1216). Neskôr v neskoršej dobe cirkev rímska spôsob činenia znamenie kríža obrátila.

Svätá liturgia

Svätá liturgia je bohoslužba, pri ktorej dochádza k premeneniu darov a ich prijímaní. Sväté prijímanie Tela a Krvi Christovej je najväčšie tajomstvo Cirkvi. Pristupujeme k nemu riadne pripravení, uzmierení so všetkými, po predchádzajúcom pokání (spovedi) a pristupujeme na lačno – od

predchádzajúcej polnoci nič nejeme a nepijeme. Tiež z večera sa primerane postíme. Len chorí ľudia môžu prijať nutné lieky a zapiť ich vodou. Pred svätým kalichom Pána zachovávame určité pravidlá správania, aby sme nerušili dôstojnosť a vážnosť okamihu. Keď stojíme pred kalichom Pána, už sa neprežehnávame, ale ruky máme zložené krížom na prsiach. Ani sa neukláňame. Povieme kňazovi svoje krstné meno, otvoríme ústa, aby nám mohlo byť lyžičkou podané sväté Prijímanie, ktoré ihneď prehltneme. Prisluhujúci nám utrie lentionom ústa. Už sa pri svätej čaši neklaníme a neprežehnávame. Potom odstúpime stranou, prijmeme kúsok prosfory a zapijeme vínom s vodou. Toho dňa vôbec nečiníme veľké poklony k zemi. Snažíme sa, aby nám v duši zostala čo najdlhšie svätá radosť, ktorú sme prežili pri stretnutí so živým Christom v eucharistickom spoločenstve. Na konci božskej liturgie pristupujeme ku svätému krížu, ktorý ponúka kňaz. Kríž pobožkáme a prijmeme antidor. Sú to rozkrájané kúsky prosfor, chlebov, z ktorých boli vybrané časti ku svätej eucharistickej obeti. Antidor vezmeme zbožne pravou rukou. Toto je prastará cirkevná tradícia, lebo v prvotnej cirkvi od dôb apoštolov býva eucharistia spojovaná s hodom lásky – agapé – najmä pre chudobných a nemajetných. Na to nadväzuje i práve spomenuté rozdávanie antidoru (ani-doron = miesto darov) na konci svätej liturgie.

Stojí za to pripomenúť si, že naša prítomnosť v chráme má byť vždy aktívna. Ako pri čítaní dobrej knihy z nej získame úžitok nie tým, že ju prelistujeme, prezrieme väzbu a obrázky, či prelietneme pár stránok, ale dôkladným čítaním a premýšľaním nad ich obsahom, lebo

ako pri stretnutí sa s ľuďmi, ktorí nás môžu obohatiť svojimi skúsenosťami a znalosťami, nestačí prehodiť len pár bežných slov, ale je potrebné ich pozorne vypočuť, tým skôr pri modlitbe v chráme je úplne ničotná len povrchná účasť, prezeranie si chrámu a diania v ňom, ale je bezpodmienečne nutné hlboké sústredenie sa a premýšľanie nad modlitbami

a spevmi, sústredené načúvanie zvesti Božieho slova. Na konci božskej liturgie započujeme pri záverečných požehnaniach výzvu: "Odídme v pokoji" a my odpovedáme: "V mene Pána". Stretnutie s Bohom, ku ktorému došlo v chráme, si ako pokoj duše odnášame do svojho domova. Vnášame do svojho okolia radosť a nádej. Stávame sa zvestovateľmi toho veľkého zázraku spásy, ktorý sa odohral v našom srdci. Spôsoby, ako sa správať v pravoslávnom Božom chráme, nie sú nejakými vonkajšími a zložitými formalitami. Každý sa môže presvedčiť, že bohoslužba Pravoslávnej cirkvi nie je riadená nejakou striktnou disciplínou, ale naopak, že pravoslávny kresťan sa cíti v Božej prítomnosti slobodne ako v otcovskom dome, vyžarujúcom lásku a starostlivosť.

Moderná skúsenosť s prechádzaním mýtnic Jeromonach Roman (Kropotov)

Pokračovanie z minulého čísla

Do istej miery k tomu prispelo moje oblečenie a taška na ramene, ktoré som spoznal na prvý pohľad. Moja prvá reakcia na túto situáciu - bol šok. Nemohol som uveriť svojim očiam. Ľudia často hovoria - neverím svojim očiam. Ale pre nich je to len fráza, často strácajúca zmysel. Ale vtedy som ja SKUTOČNE neveril svojim očiam. Ale to nie je pre nás prirodzené, lebo ľudia v tomto živote si privykli veriť svojim očiam. "Pokiaľ neuvidím, tak neuverím", - hovoril apoštol Tomáš. Výsledkom môže byť, že človek môže dosiahnuť otupenosť, akúsi rozpoltenosť osobnosti. Spoznávam sám seba tam (na ulici), ale aj tu cítim sám seba. Vedomie sa zúfalo snaží nejako zmieriť nezmieriteľné, nájsť nejaké vysvetlenie pre túto paradoxnú situáciu, prísť s myšlienkou dvojníka alebo niekoho podobného pre seba. Ale niečo, nejaký druh intuície vytrvalo opakuje, že tam ležím ja sám.

Niekoľko zavolajte sanitku!

Je on vôbec živý? – spýtala sa akási žena.

Táto otázka urobila na mňa silný dojem. Bol som už veriaci, môže byť, že nie až tak horlivý, ako to bolo nutné, ale veril som v Boha, chodil do chrámu a prijímal Sv. Tajiny. Napriek tomu

ma myšlienka na smrť ohromila. Cítil som sa živým – majúcim bytie. Videl som a počul všetko, a to oveľa ostrejšie a jasnejšie než kedykoľvek predtým, a zrazu niekto pochybuje o tom, či som nažive? Ale bol to práve tento bod, keď som začal pochybovať a myslieť. Ale naozaj, počul som všetko, čo bolo o mne povedané. Navyše, nielen ľuďmi stojacimi vedľa, ale aj vzdialenými. Zdalo sa mi, že som počul aj ich myšlienky o mne. To bolo tak nové, že som nemohol poprieť, že sa niečo vo mne definitívne zmenilo.

Tak toto je tá smrť! Bože spravodlivý, to je nemožné! - pomyslel som si. Bol som v šoku a stále sa ešte snažil spamätať. Zrazu som si všimol v dave Sašu. Držal si rukami hlavu a okrúhlymi, slzavými očami pozeral na mňa mŕtveho. Bolo zrejmé, že on bol tiež v šoku. V tomto okamihu niekto prešiel skrze mňa. Otriasol som sa mimovoľne sa dotkol seba rukami. Cítil som seba samého a nepochyboval som o realite môjho jestvovania, ale keď sa pokúsil dotknúť (ľudí) stojacich vedľa, tak sa mi to nepodarilo. Bol som od nich oddelený, nachádzajúc sa akoby v inej dimenzii, neprístupnej pre živých. Myšlienky boli zmätené, a všetky tieto okolnosti ma úplne vyradili z vyjazdených koľají.

Čo bude ďalej? - pomyslel som si, - čo sa stane

teraz? A čo práca, štúdiá, testy? Nemohol som uveriť, že sa tak zrazu zrútili plány celého môjho života. Čo to bolo za život? Prečo je on taký krehký?! - premýšľal som. Ale čo mama?! Predstava o mame ma vskutku vydesila. Bude jej treba oznámiť o mojej smrti. Bude plakať. Ako znesie to, že bude žiť osamote? Tieto myšlienky sa mi natoľko zaujali, že som bol zrazu doma. Cesty s rozbitými automobilmi a ľuďmi, nahrávajúcich si moju smrť na mobily zmizli, a bol som vo svojom byte. Vedel som, že sa mama chystá jesť raňajky, a ako vždy pozerat' svoj obľúbený program. A tak aj bolo. Mama sedela nad šálkou kávy a sledovala televíziu. Bol mi nie dobre, pretože pred mojím odchodom som sa s ňou ani len nerozlúčil. Ale ved' ja som to predsa vždy robil. Len nie dnes. A teraz môžem len ľutovať, že som zabudol, alebo sa mi to nepodarilo vykonať z iných dôvodov. Pozrel som sa na ňu a premýšľal, ako veľa sa mi toho nepodarilo či nechcelo urobiť. Pred mojimi očami sa náhle vynorili chvíle zo života, kedy som sa správal sebecky, neúctivo a dokonca som na ňu kričal. Ale ved' ja si to ani nevšimol!

S úžasom som si uvedomil, že hrubosť, krik, hnev, alebo niečo podobné, bolo pre mňa normou. Až teraz sa mi v celej svojej strašnej ohavnosti ukázala mrzkosť môjho správania. Práve teraz som videl podrobnosti, ktoré som považoval za nič, ale ktoré v skutočnosti riešili všetko. Aký som bol (len) slepý! Cítil som sa bezcenný. Z ľútosti ohľadom strateného času sa mi chcelo plakať.

Pristúpil som k nej a zašepkal do ucha:

Mama, prepáč.

Ale ona nijako nereagovala. Avšak, očakával som to. Dotkol som sa rukou jej vlasov, ale, samozrejme, som ich necítil. No bolo mi to jedno. Aspoň teraz som sa chcel s ňou rozlúčiť ako sa patrí. Myslel som, že aspoň týmto spôsobom, ako oneskorené gesto synovskej lásky a povinnosti, budem môcť upokojiť svoje svedomie. Ale na duši som stále cítil nepokoj. Pobožkal som ju na tvár. Jej pohľad bol upretý na modrú obrazovku televízora. Ako zvláštne, len teraz som uvidel márnosť tejto činnosti miliárd väzňov tohto média. Patetický kus plastu a skla! Si prázdne miesto a nič nestojíš v duchovnom svete. Aká škoda, že si to živote neuvedomujeme.

Nikolaj! - Jasne som počul hlas ženy poznajúcej ma po mene. Ten hlas bol akoby známy, no súčasne aj neznámy. A nemohol som spoznať jeho zdroj. Zdalo sa, že znel odvšadiaľ. No jedna vec, ktorú som si uvedomil hneď bola, že nebol zo sveta živých.

Nikolaj!

V okamihu som sa ocitol na cintoríne. Poznal som tento cintorín. Bol pri rodnom dome mojich rodičov. Často som sem chodil, ale to bolo dávno v mojom ranom detstve. Od tej doby sa v meste mŕtvych takmer nič nezmenilo. Bolo akoby (neskoro) večer alebo (skoro) ráno. Modrá hmľa v pokoji chodila medzi hrobmi, jemne sa dotýkajúc ľadových kameňov. Niektoré z nich tu boli (už) niekoľko storočí. Pod nimi boli pochované slávne osobnosti, prominentní členovia šľachty a duchovenstva. Keď som bol ešte dieťa, boli mi povedané príbehy najvýznamnejších z nich. O každom z týchto ľudí by sa mohla napísať kniha, alebo aspoň dobrý článok v elitnom (kvalitnom) časopise. S najväčšou pravdepodobnosťou takéto knihy už napísané boli...

Situácia rozhodne vypovedala o tom, že na ulici bolo chladno. Ale ja som z nijako (tento) chlad necítil. Videl som kymácajúcu sa trávu, spolu s listami javora a dubov rastúcich na cintoríne a nútenými, aby sali šťavu z mŕtvych.

Pri pohľade okolo seba som uvidel, že stojím pri hrobe svojho otca a jeho rodičov. Ich obrázky v čiernom a červenom mramore sa nezmenili. V sústredených a neprívetivých výrazoch bolo vidieť akési obavy alebo podozrenie. Len babička sa vlúdne usmievala. Moja babička bola hlboko veriaci človek a častý návštevník miestneho katedrálneho chrámu. Z nejakého dôvodu som si pomyslel – to je škoda, že som ju poznal len tak málo, prosto ma nezaujímal. Aj keď som ju videl veľakrát.

Nikolaj!

Ten hlas znal veľmi blízko. Sotva som zachytil v ňom stopy vzrušenia a obáv. Tentokrát som ale vedel, že volajúci stojí za mnou. A ako-tak som videl hovoriaceho. Môj zrak získal novú kvalitu. Nepotreboval som sa rozhliadať niečo uvidieť. Videl som všetko ako keby zrazu. Ale ja som sa napriek tomu otočil. Predo mnou stála mladá žena. Mala na sebe dlhé šaty neznáme tmavej farby striedajúce sa s niekoľkými ďalšími farbami. Krásne tmavé vlasy boli starostlivo vyberané a skryté pod závojom. Na chvíľu som študoval jej obyčajnú, všednú tvár, a pomaly som začal spoznávať rodné črty.

Babička? Nerozumel som - či už to bola otázka alebo zvolanie. Moja neistota sa dala objasniť aj tým, že ona vyzerala oveľa mladšie, než som si to pamätal. V tak mladom veku ona bola dávno predtým, než som sa narodil. Napriek tomu som ju spoznal. To sa akiste stalo viac vďaka určitému vnútornému inštinktu než po vonkajšej strane, aj keď nie je možné povedať,

že vonkajšia podobnosť tam vôbec nebola. Úžasná (vizuálna) podobnosť s mojou matkou bola zrejmá.

Babička, zomrel som.

Opäť platí, že som plne neporozumel, či to bola otázka, a či zvolanie. Zároveň som si uvedomil, že to bolo hlúpe, aby sa jej pokúsili oznámiť to, čo ona vie lepšie ako ja.

Kolja, čaká ťa skúška. Budeš musieť ňou prejsť. To je dôvod, prečo si tu.

Skúška!?

To je zvláštne, že som si zase nie istý, spýtal som sa to alebo to len jednoducho povedal.

Musíš byť odvážny. Pán je s tebou, a neopustí ťa. Musíš Mu dôverovať. Pod' so mnou. Ukážem ti náš chrám.

Urobila gesto smerom k vydláždenej cestičke, a vydali sme sa tam. Dlažobné kocky hladko popisujú polkruh a postupne sa rozpúšťajú do hmlového oparu. Bol som prekvapený a neustále som objavovať ďalšie a ďalšie nové funkcie svojho (nového - duchovného) stavu. Teraz som nemal ten pocit nepríjemnosti, ktorý ma vždy ťažil kráčajúc po takejto vydláždenej ceste. Necítil som chlad a ani vôňu okolitej vlhkosti. Vôkol (nás) bolo ticho. Niekde neďaleko chrapľavým hlasom zakrákala vrana. Zrazu poryv vetra vyrušil dosiaľ spiace stromy a z lístia klesali studené kvapky. Oni leteli (vzduchom) nezadržateľne cezo mňa a nespôsobili mi ani sebe menšiu nepríjemnosť. Pomaly sme kráčali medzi starými stromami. Skôr som si myslel, že nie je nič jemnejšie ako hmla, ale teraz nemôžem ani prejsť cez jej závoj a dotýkať sa jej. Naozaj, všetko je relatívne. Nakoniec som sa rozhodol spýtať:

Aký druh testu ma čaká?

Čoskoro budeš vedieť všetko.

Je to nebezpečné?

Po určitej chvíli odpovedala:

Je to nevyhnutné.

Po chvíli som sa opäť spýtal:

A bude mi nepríjemne (desivo)?

Áno. Ale nezabudni, že nič ešte nie je definitívne rozhodnuté. Je potrebné prijať (toto všetko) ako dar, akým to aj je.

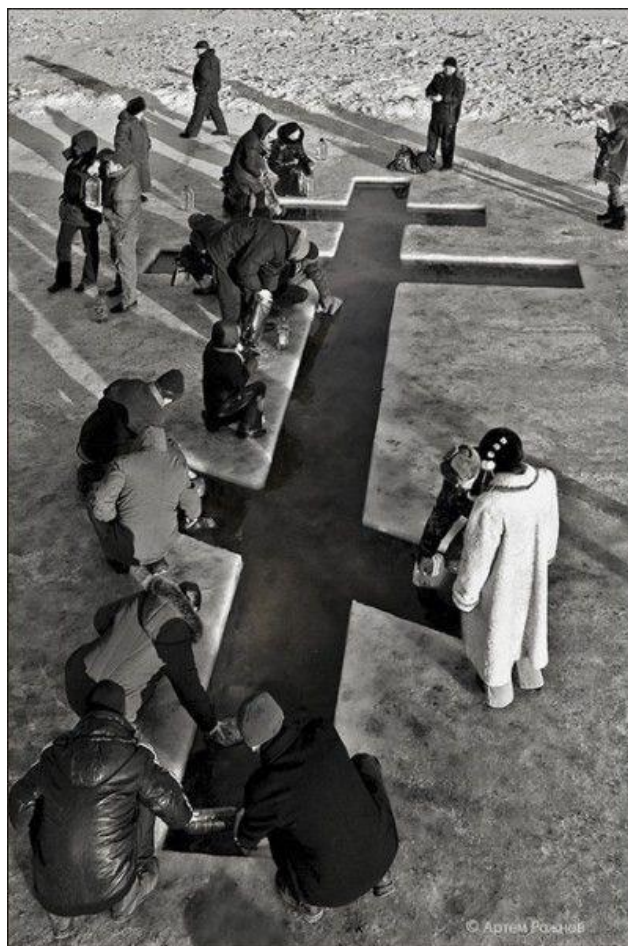
Pohrúžil som sa do myšlienok. Aký druh dar je takýto nebezpečný a aj desivý?! Nepotrebujem ja (veruže) takýto dar. Nepýtal som si ho!

Čoskoro všetko porozumieš - počul som jej myšlienky.

Išli sme mlčky, a potom som sa spýtal:

Vieš o našich životoch?

Áno, viem o tebe a mame. A viem, že ty sa nemodlíš za svojich blízkych.

(pokračovanie)

Preklad: Ing. Branislav Šomodík

Pravoslávna cirkev a joga

Na prvý pohľad sa môže zdať, že joga patrí do oblasti športu, telesnej výchovy, relaxácie, prípadne medicíny a psychológie. No žiaľ, nie je to tak. V knihe autora systému *Joga v dennom živote* Svámí Mahéšvaránandu pod názvom *India plná farieb* sa píše: „Joga neznamená len pohýbať plecom hore a dole, stáť na hlave, zatvárať nosnú dierku a nadychovať sa a vydychovať... Joga je nad náboženstvom, je otcom všetkých náboženstiev“.

Joga nevznikla preto, aby si ľudia oddýchlili alebo sa uvoľnili, ale vznikla ako náboženský systém hinduistov, aby sa mohli spojiť so svojimi božstvami. Znie veľmi trápne, ak niekto tvrdí, že joga nemá s duchovnom nič spoločné.

Ukazuje sa, že cieľom šírenia jogy v západnom svete je okrem iného aj to, aby nahradila kresťanskú modlitbu a osobný vzťah k živému a Trojjedinému Bohu, a

tak nenápadne infiltrovala nekresťanské náboženské myslenie Východu. Na začiatku sa síce predstavuje ako doplňujúci prvok kresťanstva, ktorý ho obohacuje, ale postupne jogínske cvičenia a meditácie zaberajú čoraz viac času, ktorý pôvodne patrila Bohu a osobnej modlitbe. Namiesto toho sa na prvé miesto dostáva zbožštené ego, tajomné sily, ktoré v nás pôsobia a

v neposlednej miere aj guru, či učiteľ, ktorý hrá úlohu proroka až boha.

Dejinné pozadie jogy

Ak chceme poznať jogu, potrebujeme pochopiť kontext, v ktorom vznikla a rozvíjala sa, a tým je náboženstvo Indie – hinduizmus. Bez neho by nebola tým, čím je. Hinduizmus nie je ucelený náboženský celok, ale zmes duchovných prúdov, ktoré v priebehu dejín prešli mnohými zmenami. V období klasického hinduizmu (od 2. stor. pr. Kr. – 4. stor. po Kr.) ho tvorilo šesť náboženských systémov: mímansa, védanta, ateistická sánkhja, vaišešiká, njájá a joga. Joga sa ešte postupne rozvetvila na hatajogu, džňána jogu, karma jogu, radža jogu, kundalini jogu, bhakti jogu, igni jogu, kryia jogu, integrálnu jogu a ďalšie.

Čo je to joga?

Hinduisti veria, že na konci chrbtice je bod, v ktorom leží spiace had, ktorý má vplyv na človeka cez energetické body v tele, tzv. čakry. Cieľom jogy je prebudenie tohto spiaceho hada(!), ktorý má vystúpiť k najvyššej čakre, ktorá sa

údajne nachádza nad temenom hlavy. William Zorn v knihe „Yoga for the Mind“ píše: „Pomocou vyprázdnenia mysle a sústredenia pozornosti na tieto čakry, bude ich môcť učeň otvoriť“. Spiaci had, ktorý je vlastne bohyňa Šakti, má vystúpiť k najvyššej čakre, kde má centrum duchovný manžel „Šiva“.

Kto sú to vlastne bohovia pohanov? Kto je spiaci had? Sú to zlí duchovia, ktorí chcú, aby ich človek privolať do svojho života. Ale keďže mnohí by ich priamo nevzývali, zamaskovali sa do lákavého systému jogy. Ak poznáte obrady kresťanskej iniciácie, viete, že ich súčasťou je obrad „effata“ – otvor sa, pri ktorom sa maže alebo žehná človeka na očiach, ušiach, perách, prípadne na hrudi. Keď sledujeme v joge proces otvárania čakier pre prúdenie kundalini, môžeme si všimnúť veľkú podobnosť s týmto obradom.

Hatajoga

V niektorých starých textoch o joge môžeme nájsť mnohé upozornenia o nebezpečiach jogy, konkrétne aj hatajogy. Predovšetkým to je riziko psychického narušenia pri vyprázdnení mysle. Človek, cvičiaci jogu sa môže cítiť pokojný. A to aj po skončení cvičenia. Ale pritom môže na ľudí reagovať podráždene, bez toho, aby si to uvedomoval, lebo jeho myseľ je akoby zastretá. A keď mu neskôr druhí povedia, aký bol, nechce im veriť.

Mantry

Súčasťou jogínskych cvičení bývajú už od prvých stretnutí mantry – formulky, ktoré má cvičiaci pravidelne opakovať. Mantru tvorí skupina hlások, slovo alebo veta, ktorá má údajne špecifický účinok na ľudský organizmus. Každá mantra má podľa jogínov svoj osobitný okruh pôsobenia. Jej neustálym opakovaním vznikajú špecifické odozvy v mysli, zmysloch a telesných funkciách človeka.

Mantry sú väčšinou nepochopiteľné a čudné hlásky alebo slová, ktoré boli objavené počas meditácií – akási obdoba nezrozumiteľných zvukov, ktoré vydávajú šamani počas tranzu a ktorým sa pripisuje nadprirodzená moc. Pripomínajú dar Ducha Svätého – *glosolálie* – modlitbu v jazykoch. Mantry sú akousi tajnou zasväcovacou rečou, ktorá počas meditácie odhaľuje svoje tajomstvá.

V komentári k Tibetskej knihe mŕtvych sa píše: „Mystická slabika ÓM, ktorú často nachádzame v záhlaví tibetských kníh, prípadne ich častí, predstavuje zvolanie prisviedčajúceho (áno, tak je) alebo žiadajúceho (nech je! kiež je! budiž! staň sa!) obsahu so širokým symbolickým a rituálnym uplatnením, ktorému je pripisovaná veľká magická moc. Je odvodená zo sanskrtu, kde má tiež podobu AUM. V hinduistickej interpretácii tieto tri písmená reprezentujú trojicu hinduistických božstiev Višnu, Šivu a Brahmú, zatiaľ čo v budhistickej symbolike zastupujú Budhu, jeho učenie (dharma) a jeho stúpencov (sangha)“. Alebo na inom mieste: „Mantry sú magické formulky, ktorých sila spočíva predovšetkým v okultnej moci špecifických zvukov.“

Mircea Eliade napísal: „...každého boha a každý stupeň svätosti ovláda určitá bídžamantra, My vieme, že vzývanie a uctievanie pohanských božstiev je pre kresťana modloslužbou a prehrešením sa proti Prvému božiemu prikázaniu: „Nebudeš mať iných bohov, aby si sa im klaňal“. A práve toto je najväčším nebezpečenstvom ich používania vrámci hatajogy, tak veľmi propagovanej na Slovensku.

Nám, ľuďom žijúcim v západnej kultúre, je najbližšia naša vlastná skúsenosť a spôsoby modlitby, ktorú nám odovzdali svätci v priebehu dejín bez používania cudzích prvkov. Dokument zdôrazňuje, že priblíženie k Bohu sa „nezakladá na žiadnej technike v úzkom zmysle slova. To by odporovalo duchu detinstva, požadovanému evanjeliom. Pravá kresťanská mystika nemá nič spoločné s technikou: je vždy Božím darom, ktorého sa obdarený cíti nehodným“. A preto nie je potrebné obzerať sa inde, keď v Pravoslávnej cirkvi máme všetko, čo potrebujeme k dosiahnutiu zjednotenia s Bohom. Mnohí poznajú takmer naspamäť učenie nekresťanských učiteľov a mudrcov, ale nepoznajú bezpečné chodníky, ktorými prešli tisíce kresťanských svätcov a mystikov a spôsoby modlitby, rozjímania a meditácie, ktoré sú už po stáročia kresťanstvu vlastné.

Joga a reinkarnácia

Joga by bez konceptu karmy a prevteľovania nemala zmysel, pretože je metódou, prostredníctvom ktorej sa chce človek vymaniť z domnelého nekonečne sa opakujúceho kolobehu prevteľovaní a zjednotiť sa s neosobným kozmickým božstvom. Je to náhrada cesty k spáse. M. Eliade napísal: „Konečným cieľom indického mudrca nie je dosiahnuť pravdu, ale oslobodiť sa, nadobudnúť absolútnu slobodu...“Guru Šankara povedal, že zavrhnutie objektívnej skutočnosti (svojho nepravého ja, ega – pozn. autora) „je cestou k vykúpeniu“.

My vieme, kto je jedinou cestou k vykúpeniu: Isus, ktorý zomrel, vstal z mŕtvych a zaplatil dlh za naše hriechy. Iba v Ňom máme večný život, ako hovorí apoštol Pavol: Je určené, že „človek raz zomrie a potom bude súd“ (Heb 9, 27). V gréckom texte je pri slove raz použitý výraz nepripúšťajúci výnimku: „hapax“, čo doslovne znamená „iba jediný raz“.

Poučenia svätých otcov

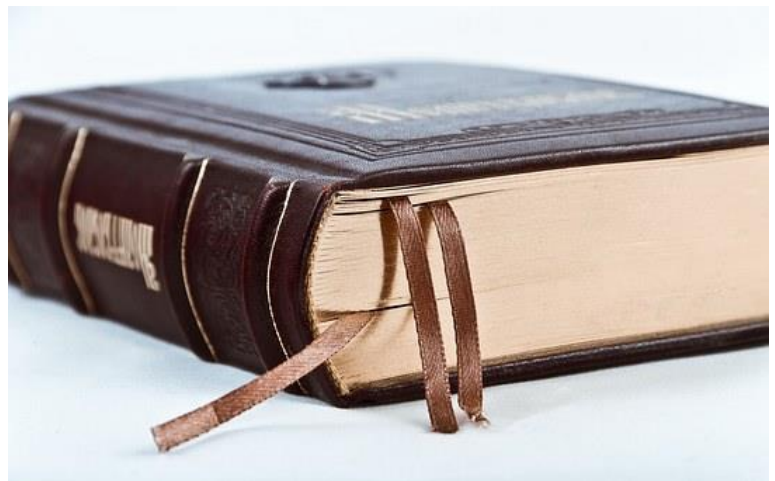
- *Keď sa v nás ozve hriešna túžba, je nutné ju odmietnuť. Na druhýkrát už bude slabšia, nakoniec úplne zmizne. (sv. Ignatij Brjančaninov)*
- *Sloboda nie je, keď povieme ľuďom, že je všetko povolené, to je otroctvo. (sv. Paisij Svätohorec)*
- *Pokiaľ nie je duchovný otec rozhodnutý ísť z lásky k svojim duchovným deťom napríklad i na duchovné muky, potom nie je duchovným otcom. (sv. Paisij Svätohorec)*
- *Za bezdôvodné nedodržiavanie pôstu nastane čas, keď človek ochorie. Potom sa budeš postiť proti svojej vôli. Boh pôst dopustí za hriechy. (sv. Sebastián Karagandský)*
- *Ak sa nenaučíme odpúšťať, zjeme jeden druhého. (Onufrij, metropolita Kyjevský)*
- *Naša spása sa neuskutočňuje od víťazstva k víťazstvu, ale od prehry k prehre. (sv. Tichon Zadonský)*
- *Kde došlo ku hriechu, tam sa skôr usídlila pýcha, pýcha je totiž predchodkyňou pádu. (sv. Ján Lestvičník)*
- *Musíme sa modliť dlho, nielen raz dlho, ale i dlhú dobu.. teraz, zajtra... týždeň, mesiac, rok. A stále volať: „Pane, oslobod' ma! Pane, pomôž! Ale nie podľa mňa, ale Tvojej vôle nech všetko bude!“ Svätí hovoria: musíme obťažovať Boha i jeho svätých. (sv. Teofan Zátvorník)*
- *Pokiaľ nechceš stratiť Božiu lásku, nikdy nedopušť, aby tvoj brat zaspával so zlobou na teba, alebo aby si ty zaspával so zlobou na neho. (starec Jozef Vatopedský, Svätohorec)*
- *Bez ťažkostí si človek sám pre seba pripadá pokojný a mierny, ale ako náhle nastanú ťažkosti, v tom okamihu sa v ňom prebúdzajú a odhaľujú*

doposiaľ nepoznané, vášne, obzvlášť hnev, zármutok, pých a beznádej.
(sv. Ignatij Brjančaninov)

- *Čím viacej je bohatstva bez Boha, tým viacej je chudoby. Čím viacej je poznania bez Boha, tým väčšia je prázdnota človeka. Len Boh činí človeka bohatým a múdрым, svet bez Boha však rodí chudákov a hlupákov.*
- *Ak si bohatý, myslí na to, ako by si s dôstojnosťou mohol znášať chudobu. Ak prežívaš šťastie, myslí na to, ako by si s dôstojnosťou zvládol nešťastie. Keď ťa ľudia chvália, myslí na to, ako by si s dôstojnosťou mohol strpieťich ohovárania. A celý život myslí na to, aby si s dôstojnosťou mohol prijať smrť. Sv. Nikolaj Velimirovič.*

- *V dávnom pateriku sa píše, ako jeden monach prišiel k veľkému askétovi sv. Ábelovi a spýtal sa ho:*

"Keď sa neustále cítim byť v Božej prítomnosti, je to významná vec? Čo by som mal ešte urobiť?" Známy starec mu odvetil: "To nie je nič významného neustále sa vidieť v prítomnosti Božej." "A

čo je teda veľkým dielom?" pýtal sa ohromený monach. Starec mu odpovedal: "Vidieť seba horším, než je akýkoľvek človek. To je naozaj veľká práca." To nazývali svätí otcovia bez akéhokoľvek zveličovania a krášlenia pravým zápasom, hrdinským skutkom (skutočnou askézou).

Jeden z najznámejších a najctenejších ruských blahodatných starcov sa odobral na večnosť

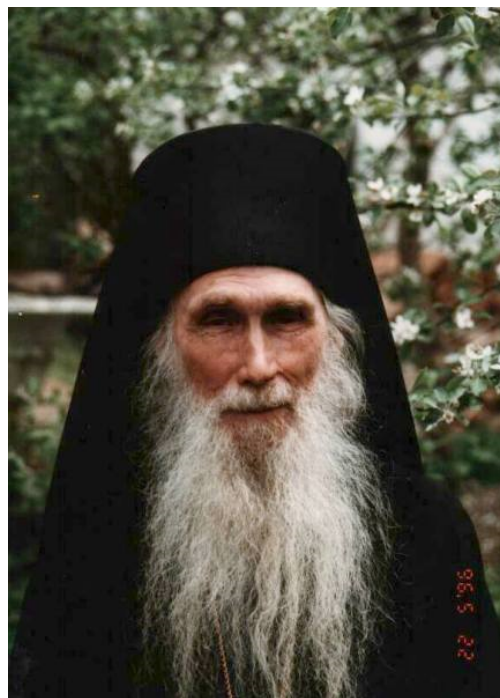
Pokračovateľ starodávnych tradícií ruského starectva, archimandrita

Kyrill, bol zároveň duchovným radcom troch ruských patriarchov: Alexija I., Pimena, Alexije II. Počas druhej svetovej vojny ako vojak Ivan Pavlov bojoval pri Stalingrade. Bol vyznamenaný ako vojnový hrdina. V jednom zbúranom dome našiel sväté evanjelium. Čo sa tam dočítal, ho zasiahlo do duše. Od tej chvíle ho všade nosil so sebou. Zažil hrozné boje, bol niekoľkokrát ranený. Neskôr hovoril, že utrpenie, ktoré národ zakúsil vo vojne, nakoniec pomohlo návratu Rusov k pravoslávnej viere.

Po návrate z vojny šiel hneď do chrámu, vstúpil do seminára a ako jeden z najlepších študentov pokračoval na Moskovskej duchovnej akadémii. Potom prijal mníšstvo v Trojicko-sergejevskej lavre. Dlhé roky bol spovedníkom mníšskeho bratstva. Túto službu konal s takým súcitom a láskou, až o ňom mnísi vraveli, že im nie je ani tak otcom, ako skôr matkou.

Pri duchovnom rozhovore nikdy nikomu nevnucoval svoj názor. Vždy sa najprv opýtal: "Čo by si chcel urobiť, čo chceš robiť?" A keď mu ten, kto ho žiadal o radu, povedal svoje prianie, pokiaľ bolo prijateľné, povedal: "A k tomu ešte urob to i to." Nikdy neprikazoval: "To ti nedovoľujem, urobíš to, čo ti poviem!" Prichádzali za ním tisíce ľudí. Priestory, kde prijímal návštevy, boli od rána do večera plné veriacich. Viedol ich k tomu, aby sa naučili milovať dobro. Prichádzala na nich z jeho osoby duchovná útecha a inšpirácia.

Samostatnou kapitolou by boli proroctvá starca Kyrilla. Rôznym ľuďom predpovedal, čo ich čaká. To isté sa dá povedať i o jeho jasnovidnosti.

Povedal i proroctvo o tom, čo postihne Rusko po jeho smrti (pre všetkých to bol ďalší dôvod k modlitbe, aby žil čo najdlhšie).

Jednu radu dával otec Kyrill všetkým: "Čítať každý deň evanjelium a svoj život upravovať podľa príkladu Christa." Jednej odsúdenej žene povedal: "Christos ťa miluje, tak mimoriadne ťa miluje, že ti dáva svoje utrpenie."
Večná mu pamiatka

Poučenia zosnulého starca Kyrilla Pavlova

Keby sme zobrali všetky naše slová, uvideli by sme svoj portrét.

Viera v nesmrteľnosť duše je pre každého človeka hlavným prameňom jeho morálneho a intelektuálneho života.

Hriechy blížneho musíme skrývať, nie ich rozhlasovať.

Šiel som s evanjeliom a nebál som sa. Nikdy!

Koľkokrát by človek padal, vždy má možnosť vstať.

Byť tichší než voda, nižší (pokornejší) než tráva, nikomu neubližovať.

Okienko poézie

alebo

Ako ma Boh pripravoval na prijatie pravoslávia

*Sláva, sláva, sláva, Trojjediný Bože, tebe bud' vd'aka, chvála a česť naveky.
Oslavujem Ťa, Pane, za všetky Tvoje činy; hoci nie primerane, predsa môj prejav
prijmi. Veľký si, Trojjediný, miloval si ma prvý – usvedčeného z viny umyl si
vo svojej krvi. R:*

*Slúžil som neprávosti, Ty si však pri mne bedlil; uzdravil choré kosti, ducha
povďaku vzkriesil. Si taký dobrý ku mne! Nemám opory v inom. Ty velíš slnku, lune
– mňa si však nazval synom. R:*

*Ty nás pozývaš, Bože, spiatočník vraví, ženie. Ja Ti však dám, čo môžem, Tvoja láska
ma ženie. Môžeme Ti dať len seba – naše je aj tak Tvoje, sponzoruješ nás z neba, si
maják, my sme bóje. R:*

*Si Princíp súdržnosti – vo vzťahu troch si Jeden. Daruj nám hlad po čnosti, otvor
zamknutý Eden. Chceme Ti stále spievať, čo v Tvojom Písme stojí. Moci temna nás
nevráť, nech sme naveky Tvoji.*

Jeden sychravý, daždivý deň. Mám prejsť stotridsať kilometrový úsek
mikrobusom sám. Bežne beriem stopárov, ale v tomto usmoklenom počasí nikto
nestopuje. Smola. Nechcem ísť sám. Mohol by som zadriemať. Bože, pomôž... alebo:

Prisadni si, prosím. Ved' sa nemusíš stále premávať na krídlach anjelov... Boh si prisadol. Viem to isto. Pred duchovným zrakom sa mi začal premietat' môj životný príbeh. Pre slzy som takmer nedoviedel na stierače, ktoré odstraňovali mokrošedý filter z druhej strany predného okna. Boli to slzy dojatia, vd'ačnosti, radosti i pokánia. Tak na diaľnici vznikla vyššie uvedená pieseň. Áno, text má aj melódiu. Hneď som si ju zapísal, aby som nezabudol. Pochopiteľne, nie do notovej osnovy, ale takto: céé, ce, ééf, ef, ááá, a, be ce a ef de ce...Keď som v cyrilo-metodkej tradícii objavil veľký dôraz na trinitárnosť, pochopil som, že Boh ma už touto piesňou pripravoval k vykročeniu správnou cestou. O tom je aj nasledujúca pieseň:

Čo spraviť môžem Tebe na chválu? Poklonu stálu skladám Ti po zem. Býval som bez síl. Dnes všetci vravia: Doprial mu zdravia, z kríža ho zvesil. R: Tancujte, sestry, tancujte, bratia – chmáry sa tratia, náš Pán je štedrý.

V dúhovom lúči cez slzy šťastia ľadovce praštia, srdce mi búši v oslavnej piesni o Tvojej moci. Um v tmavej noci chodník si kliesni. R:

Fakt nie som znalcom tej novej cesty – prískokom cez tri vedieš ma tancom. Daj mi kus kvasu k vzletnému dojmu, nech všetko Tvojmu podriadim Hlasu.

Len tak som niečím v príboji temnôt, keď vhod i nevhod o Tebe svedčím. Prijmime kríže – vedú do večnej, bezkonkurenčnej Otcovej chyže.

Hm. Nikdy som sa po zem neklaňal. Zdravotný stav mi to nedovolí. No na tej ceste som našiel ľudí, ktorí to vedia a robia často – na pravoslávnej liturgii, najmä cez pôst. A tiež som tieto piesne nikdy neuverejnil. (Ubehlo už osemnásť rokov od vzniku týchto mojich modlitieb.) V ďalšej piesni ma Boh naučil čosi o reklame:

R: Ó, Bože, ďakujem za všetko, čo u Teba mám, Ty, Bože, v pravý čas dodáš mi všetko sám. Nevadí, že postrádam – je to iba svetský klam, Ty si poklad, Pane môj, prosím, tesne pri mne stoj. R: Reklama je klamný zdroj. Vravíš: „To si neosvoj. Ja som Tvoja Ty si môj – opri sa a pevne stoj. R: Keď máš smútok v pohári, nevrať, že sa nedarí, obliekaj si svätú zbroj, bojuj silno, drahí môj.“

Ježišova modlitba a päťdesiaty žalm sú kľúčovým prvkom kresťanského boja, opravdivého duchovného života – života v Božej Prítomnosti. Skôr, než som sa ich naučil, dostal som návesť pre správny smer, smer ku stálemu pokániu v podobe tejto piesni:

R: Bože, nepohrdaš človekom skrúšeným a poníženým. (Ž 50, 19)
Vďaka, Ti, Pane môj, za námahu a znoj, za slzy pokánia čo pýchu odstránia. R:
Vďaka Ti za milosť, čo lieči našu zlosť. Ako chceš, nech je tak – takto, či naopak. R:
Strhávaš nám masky, dvíhaš nás z ničoty. Nik nám neprejavil toľko lásky, čo Ty. R:
Vďaka Ti, Pane môj. Poteš a upokoj svätých, čo nebránia sa slzám pokánia. R:

Do pravoslavia sa nedá prestúpiť, ako sa to deje v iných cirkvách. Pravoslávny sa stávame láskou k Pravde. Pravda, pravosť, opravdivosť, pravica, právo

a pravoslávie nie náhodou majú spoločný slovný koreň. Odhodlanie môže mať aj takýto výraz:

Ó, Bože, ó, Bože, Pane náš, len Ty sám nás na Tvojej Ceste stráž. R: Len, ako Ty chceš, môj Pán. Chcem, Kriste, kráčať len, kam Ty chceš, nech ma, Láska, kamkoľvek povedieš. R:

Raz jeden kmeť z adventistickej cirkvi navštívil pravoslávnu liturgiu. Povedal: „Toto je celkom inak postavená bohoslužba. U nás to vyzerá ako na konferencii, akoby sme sa s Bohom handrkovali, kým vy skutočne slávite.“ Teraz sa to pomaly aj ja učím. Lenže dávno pred tým malo moje slávenie v samote s klavírom (Mt 6, 6) takúto podobu:

Čím sa odvd'ačím Pánovi za všetko to, čo mi dal? Vezmem si kalich spásy a zaspievam Mu pieseň chvál. R: Obetu chvály Ti prinesiem. Hoc si sa vzdialil, zas prídeš na Zem. Nám, pozostalým Ducha si dal, aby Ti z našich úst zaspieval.

Čím sa odvd'ačím Pánovi za to, čo som a čo smiem? Vsadím na život, na nový, kým Jeho tvár neuzriem. R:

Čím sa odvd'ačím Pánovi za bratov a za sestry? Dám vzt'ah do školskej osnovy hneď v prvom semestri. R:

Čím sa odvd'ačím Pánovi za priestor, svetlo, čas? Skúsim do práce, do tvorby vnieŕť čosi z Jeho krás. R:

Čím sa odvd'ačím Pánovi, keď nie som zámožný kmeť. Mám však len produkt kazový. Čo môžem, urobím hneď: R:

A postupne Dobrý Boh – Čelovikoľubec nielen uzdravoval, ale zvýšil kvalitu života aj tým, že ozrejmil zbytočnosť strachu. Šiel som vtedy autom do nočnej. Na moste nad Dunajom nás zastihla prietrž ťažká ako múr. Kolóna aut takmer zastavila a čakali sme, kedy nás spláchnu do rieky. V tom mi z bioskafandra vytryskla

táto pieseň:

Ó, Bože, prš na nás, prš na nás, prš na nás, ó, Bože, prš na nás, si milosrdný Pán. Svoju milosť daj nám, ako dážd'. A prš a prš a prš a prš na nás. Ó, Bože, prš na nás, si milujúci Boh.

Ó, Bože, vody tlak, hromu des, blesku jas... Ó, Bože, z neba znes svoj večný poklad k nám. Svoju milosť daj nám, ako dážď. A prša prša prša prša na nás. Ó, Bože, odplav kaz – nech zhorí starý stoh.

Ó, Duchu, vej do nás, vlej do nás more krás. Ó, Otče, zavlaž nás st'a plodonosný lán. Svoju milosť daj nám, ako dážď. A prša prša prša prša na nás. Ó, Ježiš, daj sa mi – láska si pýta dvoch.

Napokon je človek životnými okolnosťami vyzývaný stále viac myslieť na svoj pôrod do večnosti. S tým sa spája aj myšlienka na celkové završenie dejín podľa biblických prorociev. No tým, čo hľadajú Pána, nijaké dobro chýbať nebude (Ž 33, 11), ani nebudú potrestaní tí, čo v neho dúfajú (Ž 33, 23). Preto si pri myšlienke na druhý Kristov príchod môžu spievať podobne:

Vejte, zástavy, znejte pozdravy: prichádza Ženích, Boh zaľúbených. Mocný a Verný, nežne Prítulný hľadá podobných, nekompromisných.

Tým, bez pokánia je to zastreté dymom nevôle, smútkom záвете: Cirkev je takmer celá v rozkvete – zjednocuje sa v Jednej Obete.

Obeta chvály, vd'aky, poklony Neveste z tváre závoj odcloní. On nás dozdobí ako nádoby, obsah našich srdc nebom znásobí.

Robotník spadol z rebríka. Krátko po ošetrení na pohotovosti s nie bezvýznamnou diagnózou mu zazvonil telefón. Volali z poisťovne. Milý ale vážny ženský hlas s nádychom súcitu a útrpnosti oznamoval: "Viete, máme teraz taký úžasný produkt. Zvážte, či by sa vám tiež nehodilo uzavrieť životnú poisťku. Však všeličo sa môže stať..." Robotník odpovedal: „Mňa poisťuje Boh. Vy ste lepší?"

Nie, nechcem deku, zábezpeku, ved' už viem, drahí, kým som, čím. Tak žiadne žiale, verte stále: S Ježišom hradby preskočím.

Už netrápi ma mráz a zima a znechutenie okolím. Ty, Ježiš, ved' ma, unes si ma. Ja s Tebou hradby preskočím. R: Ku komu by som šiel? Ved' len u Teba je život.

Ved' mimo Tebe nieto neba a svet je ako Osvienčím. Však z Tvojej dlane, mocný Pane, ja múry hravo preskočím. R:

Dnes podobný som letu kane nad rozjareným úbočí, keď s Tebou, Pane (pre porovnanie) za brány času vykročím. R:

Ty urýchl'uješ pôrod lane, Ty žmurkáš sovím obočím. Ach, dobrý Pane, nech sa stane: prah tohto sveta prekročím. R: Ku komu by som šiel? Ved' len u Teba je život

A tak radšej budem pravoslávny nedouk, ako katolícky protestant. Napokon ani Kananejčanka, ani Kornélius či stotník neovládali Pentateuch tak, ako rabíni, a predsa dostali Boží blahodar. Hospodi, Isuse Christe, Symu Boží, pomiluj mja, hrišneho. Amín☺

Martin Struhár

Svätá Tajina Spovede

Duchovná slávnosť na zvolenskom zámku

„Svätá tajina pokánia a spovede je všemocný kriesiteľ a všemocný víťaz: kriesi dušu zo smrti tým, že víťazí nad hriechmi, ktoré spôsobujú smrť duše jej oddelením od Boha.“

Svätý Justín Popovič (+1979)

V nedeľu 26. februára 2017 na syropustnú nedeľu sa na

zvolenskom zámku vo Zvolene konala prvá svätá spoveď. K sv. Tajine (sviatosti) Spovede prvýkrát pristúpili Ninka Tomášová a Filipko Prievalský. Na tento veľký deň sa pripravovali na hodinách náboženstva.

NEPREHLIADNITE

Zbierka na stavbu chrámu v Banskej Bystrici:

Bankové spojenie:

IBAN: SK82 0900 0000 0051 0922 4043

Kto skúpo rozsieva, skúpo bude aj žať; kto však hojne rozsieva, hojne bude aj žať. Každý (nech dá), ako si umienil v srdci, nie z neochoty alebo z prinútenia; lebo ochotného darcu miluje Boh. (Druhý list apoštola Pavla Korinským 9, 6-7)

OZNAM

Všetkým sympatizantom pravoslávia oznamujeme, že nedeľné sv. liturgie sa

v Banskej Bystrici a Zvolene konajú striedavo. Jednu nedeľu v Banskej Bystrici v DOME Slovenského misijného hnutia na Skuteckého ulici č. 4 (oproti bývalému kinu Hviezda) so začiatkom o 9:00 hodine a ďalšiu nedeľu v kaplnke zvolenského zámku vo Zvolene so začiatkom o 8:45 hodine. Všetky sviatočné bohoslužby (utrene, večierne, sv. liturgie), ktoré prípadnú na ktorýkoľvek deň v týždni okrem nedele, sa konajú vo vojenskej kaplnke

veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene na ulici Jána Jiskru 10. Raz za dva mesiace sa koná svätá Liturgia aj v kaplnke na zámku vo Víglaši. Ďalej všetkým záujemcom o duchovné rady, duchovné usmernenie, zodpovedanie otázok v oblasti duchovného života, či bližšie informácie o bohoslužbách odporúčame, aby kontaktovali duchovného cirkevných obcí cestou e-mailu: marek.ignacik@gmail.com alebo na telefónnom čísle: 0903 824 426. K dispozícii je naša nová stránka a to: www.pcozvbb.sk

Informácie o našom občasníku, možnosti jeho odoberania či prispievania doň dostanete na telefónnom čísle redaktorky časopisu: 0903 170 583.

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica;

e-mail: jankasom@szm.sk

website: www.pravoslavie.sk